

ת"ד 10314/04/18 - מדינת ישראל נגד נתנאל אליעזר

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

ת"ד 10314-04-18 מדינת ישראל נ' אליעזר
בפני כבוד השופט ארנון איתן

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

נתנאל אליעזר

הנאשם

הכרעת דין

כתב האישום ויריעת המחלוקת:

1. על פי כתב האישום נהג הנאשם ביום 7.1.16 בשעה 11:30 ברכב ברחוב כנפי נשרים בירושלים לכיוון מערב, כשבאותה עת חצה במעבר חצייה את הכביש ב"כ (להלן: המתלון") בצומת הרחובות כנפי נשרים ורבי ישראל נג'ארה. רכבו של הנאשם פגע במתלון עם הצד השמאלי קדמי של הרכב וכתוצאה מכך נחבט המתלון בכביש וסבל ממכאוב בירך שמאל. עוד נטען, כי באותן הנסיבות ידע הנאשם כי פגע במתלון אך הוא המשיך בנסיעה מבלי לקרוא לעזרה, ולא הגיש למתלון עזרה. כתב האישום מוסיף ומציין, כי השוטר אייל אלבו אשר הגיע למקום סמוך לקרות התאונה, נסע אחרי רכבו של הנאשם ועצר אותו כקילומטר אחרי מקום התאונה, באזור ישיבת מרכז הרב. בנסיבות שפורטו נטען, נהג הנאשם ברכב מעורב בתאונה שבה נפגע אדם, ולא הושיט עזרה, ולא עצר במקום התאונה או קרוב לו ככל האפשר כדי לעמוד על תוצאותיה של התאונה. לנאשם מיוחסת עבירה שעניינה "הפקרה לאחר פגיעה", עבירה בניגוד לסעיף 64א (ב) לפקודת התעבורה (נ"ח) תש"ל 1970. (להלן: "פקודת התעבורה").
2. במסגרת הסכמה דיונית שהוצגה ביום 18.6.18, הוסכם כי חומר הראיות יוגש לעיון בית המשפט שיכריע בשאלה מהי הוראת החיקוק המשתקפת מאותן עובדות, העבירה המיוחסת לנאשם באישום שעניינה "הפקרה לאחר פגיעה", שמא, כמאמר ההגנה, עבירה מופחתת שעניינה "אי מסירת פרטים".
3. לשיטתה של ההגנה דוחות הפעולה של השוטרים אשר נכחו בזירה, מבססים מסקנה כי למרות שהנאשם עזב את המקום, כוונתו הייתה לשוב אליה תכף כשניתן יהיה לבצע פניית פרסה, אולם הוא נעצר על ידי השוטר אייל אלבו קודם לכן. עוד נטען, כי חומר הראיות אינו מצביע על הימלטותו מזירת האירוע, או הפקרה מודעת בהתאם להוראת החוק המיוחסת לו בכתב האישום. בנסיבות אלו התבקש בית המשפט לקבוע, כי הוראת החיקוק המשתקפת מן העובדות שבכתב האישום והחומר הראייתי הקיים בתיק, הינה תקנה 144א(1) לתקנות התעבורה.

4. מנגד מציינת המאשימה כי העובדות המפורטות באישום, תואמות ומשקפות את הוראת החיקוק המנוסחת בכתב האישום. על פיה תכליתו העיקרית של הסעיף, הינו הגשת עזרה מידית לנפגע בתאונת דרכים, ודאי בנסיבות בהן ידע הנאשם כי פגע במתלונן. המאשימה מפנה לתכליות נוספות שבהוראת הסעיף, ובהן למנוע מאדם להתחמק מאחריותו לתאונה על סמך השערותו כי אינו אחראי לה או כי איש לא נפגע, וכן כדי להקל על יכולתן של רשויות החוק לברר כיצד נגרמה התאונה ומי אחראי לה. המאשימה מוסיפה, כי תקנה 144 לתקנות התעבורה היא טכנית בעיקרה ונוגעת בצורך במסירת פרטים, ואין ביכולתה לשמש תחליף לסעיף 64 א לפקודת התעבורה, זאת גם משום התכליות השונות שבכל אחת מהן. עמדה זו, כך לדבריה, אף מגובה בחומר הראייתי ובהתנהגותו של הנאשם באירוע, בכך שלא עצר את רכבו לאורך 700 מטר, אלא לאחר שנעצר על ידי שוטר שהזדמן למקום באקראי. על פיה גם הטענה לפיה התכוון לחזור לזירת התאונה אינה מגובה בחומר הראייתי, ודאי כשלאורך ציר הנסיעה הייתה לנאשם האפשרות לבצע פניית פרסה ולחזור למקום עוד קודם למקום בו נעצר על ידי השוטר. בנסיבות אלו התבקש בית המשפט להרשיע את הנאשם בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום.

דין:

5. אין חולק כי המתלונן חצה את הכביש במעבר חצייה והנאשם פגע בו עם צד שמאל קדמי של הרכב וכתוצאה מכך הוטח המתלונן אל הכביש ונחבל בגופו. אין גם חולק כי הנאשם ידע שפגע במתלונן אולם תכף לאחר מכן עזב בנסיעה את המקום מבלי שהגיש עזרה, ונעצר מרחק קילומטר ממקום התאונה, על ידי שוטר שהזדמן למקום באקראי.

6. כאמור, המחלוקת בין הצדדים עיקרה משפטית ונוגעת לסעיף העבירה שיוחסה לנאשם. בנסיבות אלו אדרש ליחס בין העבירות: "הפקרה לאחר פגיעה" בהתאם לסעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה אל מול העבירה שעניינה "אי השארת פרטים" בהתאם לסעיף 144 לתקנות התעבורה.

וזו לשונו של סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה:

(א) נוהג רכב המעורב בתאונה שבה נפגע אדם, אשר היה עליו לדעת כי בתאונה נפגע אדם או עשוי היה להיפגע אדם, ולא עצר במקום התאונה, או קרוב לו ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה ולהזעיק עזרה, דינו - מאסר שלוש שנים.

(ב) נוהג רכב המעורב בתאונה שבה נפגע אדם, ולא עצר במקום התאונה, או קרוב לו ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה, או עצר כאמור ולא הזעיק עזרה, דינו - מאסר שבע שנים.

(ג) נוהג רכב המעורב בתאונה שבה נגרמה לאדם חבלה חמורה או שבה נגדם, ולא עצר ולא הזעיק עזרה כאמור בסעיף קטן (ב), דינו - מאסר 14 שנים...".

7. בהתאם לפסיקות בית המשפט העליון מטרתו המרכזית של סעיף 64א לפקודת התעבורה היא להבטיח מתן עזרה מידית לנפגע בתאונה על-ידי נהג הנמצא במקום, וזאת על-מנת לשמור על גופו ועל חייו של הנפגע. בנוסף,

מכוונת ההוראה למנוע מנוהג ברכב מלהתחמק מאחריותו לתאונה על סמך השערותו כי איננו אשם בה או כי איש לא נפגע, וכן להקל על יכולתן של רשויות אכיפת החוק לברר כיצד נגרמה תאונה שבה נפגע אדם, ומי אחראי לה. תכליתה של נורמה פלילית זו להילחם בתופעה הקשה המתרחשת בכבישי ישראל של נהגים הפוגעים באדם במהלך תאונות דרכים, ומפקירים את הנפגע לנפשו ללא הושת עזרה. (ראו למשל ע"פ 5000/08 דוד סומך נגד מדינת ישראל (מיום 22.3.09), ע"פ 7159/98 מדינת ישראל נגד פלוני (מיום 26.4.99), ע"פ 2247/10 ימיני נגד מדינת ישראל (מיום 12.1.11), רע"פ 10212/04 ממנ' נ' מדינת ישראל (מיום 5.1.05)).

8. ויודגש, העבירה חלה על כל מעורב בתאונה, בלא קשר לשאלת אחריותו לתאונה. הנורמה של איסור הפקרה, נועדה גם לעגן במשפט את החובה המוסרית החלה על אדם המעורב באירוע פוגעני לסייע לזולתו שנפגע, לדאוג לשלומו ולהציל את חייו. חובה מוסרית זו מרחיבה את החובה החוקית של אדם להושיט עזרה לאדם אחר המצוי בסכנה.

9. אף העונש החמור הקבוע לצד עבירת ההפקרה מבטא גישה בדבר האחריות הרובצת על נהג מעורב בתאונות דרכים, היודע או חייב לדעת, כי אדם עשוי היה להיפגע או בפועל נפגע, לעצור את מכוניתו ולבדוק את תוצאות התאונה, ולהיות נכון להגיש עזרה לנפגע, גם אם הדבר לא היה מועיל עוד להחזיר את הקרבן לחיים, או לא היה מועיל להקל על חומרת פגיעתו. אחריות מוסרית-משפטית זו רחבה בהרבה מעצם החובה להקפיד על כללי התעבורה בכבישים. היא משקפת אחריות המוטלת על מעורב בתאונה להושיט עזרה למי שנפגע ושרוי במצב של חוסר ישע בפגיעתו, בלא קשר הכרחי לשאלת אשמו של הנהג לתאונה (ע"פ 12039/04 אורן אשר נ' מדינת ישראל (מיום 16.6.05)).

10. בעניין ימיני שהוזכר לעיל נקבע: "חובה מוסרית מן המעלה הראשונה היא לבוא ולסייע לאדם פצוע הזקוק לעזרה. חובה זו באה לידי ביטוי בחוק לא תעמוד על דם רעך המחייב כל אדם להושיט עזרה לאדם המצוי בסכנה לחייו או לשלמות גופו ובריאותו. חובה זו באה לידי ביטוי גם בתקנה 146 לתקנות התעבורה, המחייבת כל נוהג רכב העובר במקום בו ארעה תאונת דרכים עם נפגעים, לעצור ולהושיט עזרה לנפגע, גם אם אותו נהג לא היה מעורב כלל בתאונה. חובת ההצלה והסיוע מתחייבת ממידת קל וחומר כאשר נוהג הרכב הוא שגרם לפגיעה באדם. אי עצירה במקרים אלה מעידה על התנכרות מודעת לחיי אדם, על אי אכפתיות ושוויון נפש לגורלו של הנפגע".

11. תקנה 144 לתקנות התעבורה שעניינה "מסירת פרטים" קובעת:

(1) יעצור מיד את הרכב במקום התאונה או קרוב אליו ככל האפשר, ולא יזיזו ממקומו אלא אם יש הכרח להשתמש ברכב לצורך ביצוע האמור בפסקה (2) או אם שוטר הרשה את הדבר;

(2) בהתאם לנסיבות המקרה ומקום התאונה, יגיש לכל אדם שנפגע באותה תאונה עזרה מתאימה ובמיוחד -

(א) ידאג למניעת כל נזק נוסף לנפגע;

(ב) יגיש לנפגע עזרה ראשונה שביכולתו להגיש על פי הכשרתו;

(ג) יזעיק למקום התאונה את שירותי ההצלה המקצועיים הנחוצים על פי נסיבות המקרה ובין השאר, אמבולנס, משטרה ומכבי אש;

(ד) ימתין ליד הנפגע עד להגעת שירותי ההצלה המקצועיים;

(ה) במקום שאין אפשרות לפנות את הנפגע באמבולנס ידאג להעברתו ברכב מתאים אחר לתחנת עזרה ראשונה, לבית חולים או לרופא.

(3) ימסור לשוטר, או לאדם שנפגע או לנוהג רכב אחר המעורב באותה תאונה, או לכל נוסע או אדם שהיה בחברתו של הנפגע, את שמו ומענו, את מספר רישיון הנהיגה ומספר הרישום של הרכב שהוא נוהג בו ושם בעליו ומענו, ויציג לפי דרישתם את רישיון הנהיגה, רישיון הרכב או תעודת הביטוח ואת תעודת הזהויות שלו אם היא נמצאת ברשותו וירשה להעתיק כל פרט הרשום בהם;

(4) יודיע מיד ככל האפשר ובאמצעי הקשר המהירים ביותר לתחנת המשטרה הקרובה למקום התאונה על אירועה ויפרט בהודעה את -

(א) שמו ומענו;

(ב) מקום האירוע ומקום הימצאו הוא, ואם ידוע לו - גם שם האדם שנפגע ולאיזה מקום הועבר לטיפול.

(5) (נמחקה).

(ב) לא יזיז אדם רכב המעורב בתאונה כאמור בתקנת משנה (א), אלא אם הרשהו שוטר לעשות כן, או אם יש הכרח בכך לצורך הגשת עזרה למעורבים בתאונה זו.

12. העונש הקבוע בצדה של תקנה 144 לתקנות התעבורה, לפי סעיף 62 יחד עם סעיף 68 לפקודת התעבורה, הוא מאסר לתקופה של שנתיים.

13. מספר נסיבות משותפות לסעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה ולתקנה 144 לתקנות התעבורה: קיומה של תאונה בתאונה נפגע אדם; החובה לעצור את הרכב במקום התאונה או בסמוך. על מנת להוכיח כי הנאשם ביצע עבירה של הפקרה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה, על התביעה להראות, כי מתקיימות במקרה דנן הנסיבות העובדתיות שפורטו: נהיגה ברכב; מעורבות בתאונת דרכים שבה נפגע אדם; אי עצירה במקום התאונה או קרוב לו, כדי לעמוד על תוצאות התאונה; או עצירה ללא הזעקת עזרה. כן יש להוכיח מודעות של הנאשם לטיב ההתנהגות ולהתקיימותן של נסיבות ביצוע העבירה.

במאמרו "חובות נוהג כלי רכב כלפי נפגע תאונת דרכים" משפטים 1975-1976) מצוין ש"ז פלר כי הנורמה שבתקנה 144 (א)(1) נועדה להבטיח את בדיקת נסיבות אירוע התאונה, בעוד זו שבסעיף 64א לפקודת התעבורה, מחייבת את הנהג שרכבו גרם לתאונה לעמוד על תוצאותיה שמא יש להגיש עזרה לנפגעים. על פיו אם מדובר במי שנהג ברכב הפוגע יש להאשימו בסעיף 64א ולא בתקנה 144, שכן "אין נורמות אלה מהוות מסגרות חילופיות לשיבוץ אותה מערכת עובדתית".

14. בענייננו חולקת ההגנה באשר לקיומן של הנסיבות העומדות בבסיס סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה ומציינת כי הנאשם אומנם נסע מהמקום, אולם הוא היה נתון בפחד, ובכל מקרה עד לעצירתו נסע מרחק קצר כשבכוונתו לשוב על עקבותיו עת יתאפשר לו הדבר. לצורך ההכרעה בעניין זה אפנה לחומר הראיתי הקיים בתיק.

15. בהודעתו מציין המתלונן: "...הגיע רכב ופגע בי עם החלק הקדמי שלו ואני עפתי באוויר ונפלתי לכביש, והרכב שפגע בי ברח מהמקום ולא עצר בכלל, הוא המשיך ישר מחוץ לגבעת שאול, ואז הגיע חבלן שראה אותי שרוע אותי על הכביש וניגש אליי ואמר לשוטרים לעצור את הרכב שפגע בי והחזירו את הרכב למקום התאונה. הנהג ביקש סליחה והם שיחררו אותו לבית, אמבולנס הגיע למקום ואני פונית לשערי צדק" (הודעה מיום 18.1.16 שורות 9-11).

16. בהודעתו מיום 10.1.16 מוסר הנאשם כי לאחר שפגע במתלונן הוא פחד ועל כן המשיך בנסיעה ישר, והוא נעצר לאחר שחצה שני רמזורים ובהוראת השוטר שנסע במקביל אליו. (שורות 6-12).

17. במזכר שערך שוטר החבלה אייל אלבו ביום האירוע צוין: "בתאריך 7.1.16 נסעתי ברחוב כנפי נשרים כאשר שמעתי מכה וראיתי ילד עף באוויר בצומת כנפי נשרים נג'ארה. (11:35) "משוער". לא הבחנתי ברכב הפוגע אך אזרחים דיווחו לי על פיאט פונטו בצבע אפור שהמשיך בנסיעה. נסעתי במהירות עד לצומת מרכז הרב, הבחנתי ברכב חסמתי אותו. יצאתי וניגשתי לנהג ומבלי שאמרתי לו דבר אמר נסעתי כי פחדתי... נבהלתי".

גם בהודעתו שנגבתה ביום 31.1.16 ציין כי דווח לו כי רכב הנאשם בורח מהמקום, והוא המשיך בנסיעה עד אזור מרכז הרב שם איתר את הרכב וחסם את דרכו. בהודעה זו ציין השוטר כי הנאשם אמר לו כי הוא רוצה לחזור. בנקודה זו ראוי להדגיש, כי בהתאם להסכמה לפיה יוגש החומר מבלי שישמעו עדים, אין לבית המשפט אלא את שלפניו, ובמובן זה ובהעדר התרשמות ישירה, אתקשה לקבוע כי הנאשם אכן התכוון לשוב על עקבותיו. עזיבתו את המקום והתרחקותו המהירה מזירת התאונה מבלי להגיש סיוע למתלונן, ובנוסף איתורו בהמשך הציר וחסמת רכבו שהיה בתנועה אל מחוץ לשכונת גבעת שאול, מבססים כאמור מסקנה הפוכה.

לכך יש להוסיף את העובדה כי לאורך הציר בו נסע, הייתה לנאשם האפשרות לשוב על עקבותיו, אך בפועל, וכפי שצוין, עד שלא נחסמה דרכו על ידי השוטר אייל אלבו הוא המשיך בנסיעה. בנקודה זו ובהתאם לטיעוני ההגנה ראיתי להעיר כי גם עדותו של השוטר שחמון גרשון אינה מסייעת לנאשם בהיותה עדות מפי השמועה. בכל מקרה מתוכן הדוח עולה כי דיווח זה נמסר לשוטר שחמון על ידי החבלן אלבו שכאמור הוא שאיתר את הנאשם, חסם את דרכו והורה לו לשוב על עקבותיו. אם כן, גם על סמך החומר הראייתי ניתן לקבוע כי הנאשם עבר את העבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

18. בעניין זה ראו גם הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.27- שכותרתה "**מדיניות התביעה בהעמדה לדין וענישה בעבירות של הפקרה לאחר פגיעה**". ההנחיה מאפשרת הגשת אישום גם בהתאם לתקנה 144 לתקנות התעבורה, אך זו נעשית בהתאם לרשימה לא ממצה של קריטריונים ובהם: נסיבות האירוע, חומרת הפגיעה בנפגע, אופי ההפקרה, משכה, התנהלות המפקיר בשעת התאונה ולאחר עזיבתו את מקום התאונה, מידת הפרת החובות שהוטלו על הנהג כמעורב בתאונה עם נפגעים (בכל הקשור לעמידה על תוצאות התאונה והזעקת עזרה), ביצוען של עבירות נוספות ובהקשר זה (הן מבחינת נסיבות התאונה והן מבחינת נסיבות ההפקרה), ומידת שיתוף הפעולה של החשוד עם רשויות האכיפה וגורמי ההצלה.

בסעיף 11 להנחיות התייחסות גם לתמונה הנשקפת מחומר הראיות בכל הנוגע להתנהלות הפוגע באירוע. אם כן, גם בהתאם לניתוח הראיות כפי שצינתי לעיל, ובהתאם לקריטריונים שנקבעו, ניתן לקבוע כי בדין יוחסה לנאשם עבירה בניגוד לסעיף 64 לפקודת התעבורה.

19. מהאמור עולה המסקנה כי סעיף 64א לפקודה משקף נאמנה את עובדות האישום, ואין המדובר בנסיבות מקלות המצדיקות שימוש בתקנה 144.

20. בטרם סיכום ראיתי להעיר, כי נסיבות מקלות קיימות בענייננו, ובהן המרחק הקצר אותו עבר הנאשם עד לעצירת הרכב (מרחק קצר יותר מזה המצוין בכתב האישום), חומרת הפגיעה במתלונן והבעת הצער בפני המתלונן עת הושב למקום, ותחושותיו באותם רגעים בהם עזב את הזירה כפי שביטאם בפני השוטרים. אלו, כך לדעתי, מקומם בשלב גזירת העונש.

21. במכלול הדברים אני מרשיע את הנאשם בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

תיק החקירה מוחזר לעו"ד מיכל בלומנטל.

ניתנה היום, כ"ג תשרי תשע"ט, 2 אוקטובר 2018 במעמד הצדדים